

nanque debet perducere ea, quæ prudens intentio
vix est suscepibile, quia sicut perfectam laudem pa-
riunt, quæ periciuntur, ita & vituperationem gene-
rant, quæ in mediis conatibus imperfecta delectun-
tur. Defectus enim eorum aut consilium titubare,
aut vires arguit defuisse. Scito igitur ò prudentia se-
ctator te in quibudam debere perseverare, quæ cœ-
pisti, quadam verò nec incipere, in quibus perseve-
rare sit noxium, quia commendabilis est, ut propo-
sita non inchoes, quam ut inchoata postponas. Pru-
dentia insuper mutabilitatem cauere facit, si autem
prudentiam amplecteris ò homo, ubique idem eris.
Et prout rerum aut temporis varietas exigit, ita te
accommodabis temporis, vt non te in aliquibus mu-
tes, sed apes. Vir etenim sanctus in sapientia stabilis
manet sicut sol, stultus verò vt luna mutabitur. Ipsa
virtus turpia in occulto sicut in publico vitare facit.
Prudenti nempe viro nihil turpe est faciendum etiā
si omnes lateat, etiam si omnes homines celare pos-
set. Quapropter nihil à nobis auare, nihil iniuste, nil
libidine, nihilque incontinentem est faciendum,
quia sapientis proprium est quicquam, cuius ipsum
periclitari possit, non perpetrare, sed splendide, con-
stanter, grauitate, honeste cuncta disponere. Hæc
quoque potius in prosperis quam in aduersis docet
consulte agere. Tunc enim sancti viri, qui virtute
prudentiæ possident, quum sibi cernunt suppetere pro-
spera mundi huius, pauida suspitione turbantur. In-
omnibus quæ agunt, caute se gerunt, quia timent, ne
hic laborum suorum fructus recipiant, formidantq;
ne diuina iustitia latens in eis vulnus aspiciat, & ex-
terioribus eos muneribus cumulans ab internis &
æternis repellat. Sine hac virtute non potest homo
actus rationis (scilicet cogitationes) ordinare. Nam
prudentem virum, quicquid pudet facere, pudet cō-
gitare. Propterea tunc poterimus virtutem obtinere
prudentiā, quum inuitiles laboriosasque cogitatio-
nes nostras represserimus, & tunc incipimus bonas
cogitationes dirigere, quum ab illis quæ male sunt,
libra discretionis studuerim spiritui collibere. Ipsius
etiam prudentiæ proprium est non solum cogitatio-
nes, sed etiam intentionem ad finem dirigere, quod
per necessarium est. Quia si cor imprudentis semel
noxia intentione corrumpitur, sequens actionis me-
diætas & terminus ab hoste callido superatur, quia om-
nes fructus arbor amittit, quæ veneni dente in ra-
dice vitata est. Summa igitur cura & prudētī discre-
tione vigilandum est, ne vel bonis operibus semiens
mens reproba intentione polluat. Scire itaque no-
bis prius necesse est, quæ sint viciniora fini, & quo
ordine debeat fieri, scilicet vt prius fiat quod est vi-
lius ad salutem. Quo studiosius scilicet, vt aduentus, quo
vehementius ad amorem accenditur, Quo fines, scili-
cet, vt ad adificationem nostri & proximi. Nam sunt
nonnulli imprudentes, qui scire volunt eos sine tan-
tum, vt sciāt, & hæc turpis curiositas est, alij vt scian-
tur, & hæc detestanda vanitas est, alij vt scientiam
suam vendant pro pecuniis, & honoribus, & hic ob-
scenus questus est, alij vt adificent, & hæc laudabilis
prudentia est. Hæc virtus prudentiæ etiam linguam
moderatur, de qua sic legitur. Labia imprudentium
sinita narrabunt, verba autem prudentium statim
ponderabuntur. Sed & qui moderatur labia sua pru-
dentissimus est. Diu igitur considerandum est, quid

loquendum sit, & adhuc tacite prouidendum, ne quid
dixisse pœniteat. Sapiens inrequam loquatur, multa
prius considerat, quid, cuiusque loco, quo tempore de-
cat. Nam solus ille scit recte loqui, qui ordinate no-
uit tacere. Hæc quoque cœlestis prudentia in spiri-
tuali bello triumphat. Vir nanque sapiens fortis est,
& vir doctus, validus & robustus, quia innititur bel-
lo cum dispositione. Propterea erit salus, vbi multa
consilia. Econtrario valde fortitudo deliruit, nisi
per consilium fulciatur. Quoniam quo plus mens
interius sine prudētia custoditur, eo deterius in præ-
ceps ruit. Mens etenim quæ intus consilij discretio-
nisque sedem perdidit, fors se per desideria innume-
ra spargit, & eo facilis ab inimicis vulneratur, quo
extra se posita, quibus exagitur tentationibus, non
intueretur.

Quam multa sint, & quæ sint ille, quæ non mediocri-
ter prudentia aduersantur. CAP. V.

C Vpientibus ad opus cuiusque rei sine
pertingere duo necessaria sunt scire, vi-
delicet quæ ad eam tenditur, nec ignora-
re contraria, quibus impediuntur. Quia
de re quum vsq; nunc luculenter patefactum sit iter
decusque prudentiæ, aperendum est in consequen-
tibus quæ ipsi prudentiæ aduersantur, quatinus sicut
in cōmendatione virtutis ex præcedentibus ad illam
obtinendam lector factus est alacer, ita ex iis quæ in-
feruntur, efficiatur prouidus. Tanto nanque securius
iter peragitur, quanto laetius quæ sit recta, & quæ
sit via obliqua, non ignoratur. Notandum est tamen,
quod ignorantia prudentiæ plurimum aduersatur.
Est autem ignorantia multiplex, quadam vitiosa, quæ
exultationem non habet, & prudentiæ cōtrariatur,
videlicet si adit affectio nesciendi, quæ agenda sunt,
vel vitanda, vel negligenda scienti. Multa namq; ne-
sciuntur aut sciendi incuria, aut discendi desidia, aut
væcundia inquirendi. Est etiam vitiosa prudentia
laudabili valde opposita, quæ triplex est. Est enim
prima prudentia carnis, de qua Apostolus ait. Pruden-
tia carnis inimica est Deo. Hæc studiosius quæ carnis
sunt implet, quam quæ spiritus. Vnde necesse est, vt
ex ipsius inordinato amore generetur pugna animæ
laboriosa, & prudentiæ aduersa. Secunda est pruden-
tia terrena, quæ pertinet ad diuitias, & honores, de
qua sic legitur. Filij quoq; Agar, qui exquisierunt pru-
dentiā, quæ de terra est, negotiatores terra & The-
mah, & fabulatores, & exquisitores prudentiæ & in-
telligentiæ, viam autem sapientiæ nescierunt neque
cōmmemorati sunt semitas eius. Tertia est pruden-
tia diabólica, quæ pertinet ad militiam, de qua dicitur.
Sapientes sunt, vt faciant mala, bene autem face-
re nescierunt. Huiusmodi nanque prudentiæ est cor
machinationibus regere, sensum verbis velare, quæ
falsa sunt vera ostendere, & quæ vera sunt falsa de-
monstrare. Opposita quoque multum est prudentiæ
animi præsumptio. Vnde enim est difficile, vt is qui
se sapientem existimat, mentem suam prudenter re-
gat. Nam vera hominis sapientia efficitur humilitas
sue existimationis. Propterea laudanda prudentia
est, quæ existimationem suam certo potest examinare.
Inordinata etiā cupiditas cōtrariatur prudentiæ. Si-
cut enim iij, qui per insana mente trāsati sunt, nō iam
res ipsas, sed passionis suæ phantasias vident, ita quoq;
imprudētis mens semel vinculis cupiditatis astricta
semper